

Vastuullisuudesta kilpailuetua

Opas pienyritykselle
vastuullisuussuunnitelman
laatimiseen

Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutin julkaisuja 2/2023

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Sisällys

1

Vastuullisen yritystoiminnan perusta – ihmiset, talous ja ympäristö	4
Vastuullisen yritystoiminnan käytännöt	5
Vastuullisuuden kolme osa-aluetta	7
Sosiaalinen vastuullisuus	7
Taloudellinen vastuullisuus	8
Ympäristövastuullisuus	10

2

Yrityksen vastuullisuuden nykytila.....	12
Tunnista nykytila	13
Vastuullisuudesta kannattaa viestiä.....	15
Työpohjat suunnittelun tueksi	15

3

Minun vastuullisuussuunnitelmani.....	20
Vastuullisuuden kehittäminen	21
Viva Road Map -työpohjat – vie toimenpiteet arkeen	26

Vastuullisuudesta kilpailuetua – Opas yrityksille vastuullisuussuunnitelman laatimiseen

Toimitus: Jaana Jeminen

Julkaisija: Oulun Yliopisto, Oulu 2023

ISBN 978-952-62-3763-3 (painettu)

ISBN 978-952-62-3749-7 (elektroninen)

ISSN 2489-3501 (painettu)

ISSN 2814-4406 (elektroninen)

Oikeudet: CC-BY-SA 4.0, pois lukien kuvat

Ulkoasu & taitto: Design Inspis

ViVa-tiimi

ViVa-hankkeen päätoteuttajana Oulun yliopisto, Kerttu Saalasti Instituutti. Osatoteuttajina Centria-ammattikorkeakoulu, Nivala-Haapajärven seutu NIHAK ry ja Kalajoen kaupunki.

Tekijät: Jaana Jeminen, Eeva Leinonen, Anna-Mari Simunaniemi, Johanna Hallböck, Janne Peltoniemi, Mira Valkjärvi, Riina Varila, Katja Viiliäinen-Tyni, Heidi Pasanen, Alina Pihlajaniemi ja Mirja Väänänen.

Euroopan sosiaalirahasto (ESR) on rahoittanut hanketta Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kautta. Hankkeen muut rahoittajat ovat Raahen seudun kehitys, Haapaveden-Siikalatvan seutukunta ja Kerttu Saalasti Säätiö.

Oulun yliopiston Kerttu Saalasti Instituutti

<https://www.oulu.fi/fi/yliopisto/kerttu-saalasti-instituutti>

Alkusanat

Vastuullisuus on usein sisäänrakennettuna suomalaisen pienyrityksen yrityskulttuuriin, vaikka sitä ei olisi tietoisesti pohdittukaan. Suomalaiset yritykset toimivat tyypillisesti rehellisesti, vilpittömästi, kunniallisesti ja avoimesti, jolloin vastuullisuus on jo hyvällä pohjalla. Vastuullinen yritys on myös haluttu työnantajana ja yhteistyökumppanina.

Asiakkaan arvostaminen on keskeistä vastuullisen yrityksen toiminnalle. Vastuullisuus ei välttämättä tarkoita isoja vastuullisuusohjelmia vaan käytännön toiminta arjessa riittää. Taloudellisella tasolla vastuullisuutta on mm. kannattava yritystoiminta, sosiaalista vastuullisuutta on mm. henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen. Sosiaalinen vastuullisuus tarkoittaa myös toimintaa paikallisyhteisön edistämiseksi, työyhteisön ja työolojen kehittämistä sekä ihmisarvon kunnioittamista yrityksen kaikissa toiminnoissa.

Tämä opas on suunnattu pien- ja mikroyrityksille. Oppaaseen on koottu mikroyrittäjän vastuullisuusvalmennuksessa käytettyä materiaalia ja valmennuksissa hyödynnettyjä työkaluja. Tarkoituksena on, että saat laadittua yrityksellesi vastuullisuuden kehittämissuunnitelman, ViVa Road Mapin.

”Tulevaisuudessa yritystä, joka ei ole huomionnut vastuullisuustoimia strategiassaan ja viestinnässään, ei ole olemassa.”

Opas on tuotettu osana ViVa – Vihreä vastuullisuus mikroyrityksissä -hanketta, jonka vastuullisuusvalmennus on auttanut pieniä ja mikroyrityksiä suunnitelmalliseen vastuullisuuteen ja sitä kautta kilpailuedun lisäämiseen Pohjois-Pohjanmaalla vuosina 2021–2023.

Lataa opas sähköisenä ja täytettävät työpohjat: vastuullisuusvalmennus.fi/kategoria/materiaalit

1

Vastuullisen yritystoiminnan perusta – ihmiset, talous ja ympäristö

Vastuullisen yritystoiminnan käytännöt

Yritysten vastuullisen toiminnan taustalla on YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma Agenda 2030. Kestävän kehityksen tavoitteet (Sustainable Development Goals) astuivat voimaan vuoden 2016 alussa. Ne sitovat niin köyhiä kuin rikkaita maita.

Agenda 2030:n tarkoituksena on kääntää globaali kehitys uralle, jossa ihmisten hyvinvointi ja ihmisoikeudet, taloudellinen vauraus ja yhteiskuntien vakaus turvataan ympäristön kannalta kestäväällä tavalla. Ohjelman kantava periaate on, että ketään ei jätetä kehityksessä jälkeen. Kestävän kehityksen toimintaohjelma koostuu 17 tavoitteesta ja 169 alatavoitteesta (KUVA 1).

Vastuullisuus on monelle yritykselle asia, jonka mukaisia toimia on tehty jo pitkään ilman, että siitä on virallisesti raportoitu tai että tekemistä on erityisesti mielletty ja sanoitettu vastuulliseksi. Kuitenkin tulevaisuudessa työnantajamielikuvaa tai edes yrityksen tuote- tai palvelubrändiä on hyvin vaikeaa enää rakentaa ilman vahvaa ja viestittyä vastuullisuusnäkökulmaa. Yrityksen vastuullisuus on olennainen osa kilpailukykyistä liiketoimintaa.

Tässä oppaassa keskitytään pien- ja mikroyritysten näkökulmasta kolmeen vastuullisuuden osa-alueeseen, ihmiset, talous ja ympäristö, sekä erikseen vastuullisuudesta viestimiseen.

Tavoitteena on, että nämä lyhyet teemojen esittelyosuudet johdattelevat yrittäjiä ja yritysten muuta henkilöstöä tarkastelemaan oman yrityksen vastuullisuustoimia käytännönläheisesti.

Oppaan tarkoituksena on niin lisätä ymmärrystä vastuullisuusasioista kuin tuottaa työpohjien avulla oivalluksia siitä, miten vastuullisuustoimiin panostamalla voi erottautua kilpailijoista ja saavuttaa kilpailuetua. Näistä yhteenvedona kannattaa tehdä oma vastuullisuuden kehittämissuunnitelma, ViVa Road Map.

”Kestävä kehitys tarkoittaa kehitystä, joka turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet”

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET

17 TAVOITETTA MAAILMAN MUUTTAMISEKSI

Kuva 1. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Lue lisää: www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestavan-kehityksen-tavoitteet

Vastuullisuuden kolme osa-aluetta

Yrityksen vastuullisen toiminnan voi jakaa kolmeen osa-alueeseen: sosiaaliseen, taloudelliseen ja ympäristövastuullisuuteen.

Sosiaalinen vastuullisuus

Sosiaalinen vastuullisuus näkyy yrityksen sisältä muun muassa henkilöstön hyvinvointina ja ulkoisesti lähiympäristöä, toiminta-alueen asukkaita ja muuta paikallista yritystoimintaa välittävästi vahvistavana toimintana. Sosiaalista vastuuta kantava yritys on arvostettu työnantaja ja tavaroiden ja palveluiden tarjoaja sekä riskittämpi yhteistyökumppani.

Sosiaaliseen vastuuseen kuuluvat yleisesti omien arvojen mukainen eettinen toiminta, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, tasa-arvo, syrjimättömyys ja ympäröivän yhteiskunnan hyvinvoinnin edistäminen. Moni mikroyritys toimii paikallisella tasolla ja verkostot rakentuvat henkilökohtaisille suhteille. Paikallista osaamista, kulttuuria ja resursseja hyödyntävä yritys vahvistaa toiminnallaan oman alueensa elinvoimaisuutta.

Yrittäjän sekä henkilöstön osaamista kehitetään jatkuvasti ja työntekijöiden palkkauksessa, työturvallisuudessa sekä työyhteisön viihtyvyydessä tehdään lainsäädännön tai

työehtosopimusten minimivelvoitteita ylittäviä toimenpiteitä. Pienessä yrityksessä suhteet yrittäjän ja työntekijöiden välillä ovat tiiviit ja hyvä työnantajamielikuva auttaa rekrytoimaan osavia henkilöitä yritykseen.

Asiakkaiden näkökulmasta jokaisella yrityksellä on suuri vastuu tuoteturvallisuuden varmistamisessa ja kuluttajansuojan kehittämisessä eli esimerkiksi asiakkaalle annettu lupaus tuotteen raaka-aineista, tuotantotavoista tai kestävydestä ovat totuudenmukaisia ja niistä viestitään mahdollisimman läpinäkyvästi.

Lue lisää: vastuullisuusvalmennus.fi/kategoria/materiaalit/sosiaalinen-vastuullisuus

Taloudellinen vastuullisuus

Taloudellisesti kestävä kehitys tarkoittaa tasapainoista talouskasvua ilman velkaantumista ja pääomavarantojen ylikuluttamista. Kestävä yritystoiminta huomioi päätöksenteossa ja esimerkiksi rakennus- tai laitevalinnoissaan ympäristön kantokyvyn ja tulevat sukupolvet. Yrityksen taloudellinen vastuu lähtee liikkeelle hyvästä hallintotavasta ja sillä on havaittu olevan myönteinen yhteys taloudelliseen menestymiseen, imagoon ja brändiin.

Taloudellisella vastuullisuudella tarkoitetaan liiketoiminnan taloudellisia vaikutuksia yrityksien omistajiin ja sidosryhmiin. Mikroyritykset voivat olla paikallisesti merkittäviä työpaikkojen, elinvoimaisuuden, palveluiden ja verotulojen tuottajia. Osa mikroyrityksistä toimii myös suoraan tai esimerkiksi osana hankintaketjua kansainvälisillä markkinoilla, joten vaikutus suoraan ja innovaatioiden kautta voi olla merkittävä myös lähiyhteisöä laajemmalla alueella. Yrityksen taloudellisilla toimilla on myös pitkän ajan vaikutuksia esimerkiksi työpaikkojen säilyttämiseen ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin luomisessa.

Kaiken kestävä liiketoiminnan perusedellytys on taloudellinen kannattavuus. Yritystoiminta ei voi pysyvästi rakentua toimintamallille, jossa sen toiminta riippuu ulkopuolisesta, esim. yrittäjän tai yrittäjän puolison muualta palkkatyöstä saamasta tulosta.

Taloudellinen vastuullisuus ei siis tarkoita sitä, että yrityksen hinnoittelu ei olisi kannattavaa vaan päin vastoin: taloudellisesti vastuullinen yritys pystyy tuottamaan tuotteensa tai muun myytävän ratkaisunsa taloudellisesti kannattavasti ja tuottaa riittävän määrän voittoa ollakseen itsessään elinkelpoinen.

Taloudellista vastuullisuutta voidaan arvioida myös sen kautta, miten yritys tuottaa taloudellista hyvinvointia ympärillään olevaan yhteiskuntaan, miten yritys hyödyttää paikallista talouselämää muun muassa suosimalla paikallisia ostoja tai miten yritys tarjoaa työtä paikallisessa yhteisössään. Mitä enemmän yritys suosii paikallisia toimittajia ja mitä enemmän se itse investoi alueelle, sitä suurempi taloudellinen merkitys sillä on alueelle.

Lue lisää: vastuullisuusvalmennus.fi/kategoria/materiaalit/taloudellinen-vastuullisuus

”Vastuullisuus merkitsee yritykselle sitä, että sillä on edellytykset toimia ja olla olemassa vielä 20 vuoden kuluttua”

Ympäristövastuullisuus

Ympäristövastuulliseen yritystoimintaan kannustaa usein valvontaneisuus ympäristövaikutuksista ja halu edistää kestävää kehitystä. Tällainen yritystoiminta on tietenkin ympäristölainsäädännön mukaista. Sen lisäksi yrityksessä tunnustetaan oman toiminnan ympäristövaikutukset, etsitään aktiivisesti ratkaisuja ympäristökuormituksen vähentämiseen ja kehitetään omaa toimintaa vähemmän kuormittavaksi. Arviointi kohdistetaan tuotteen tai palvelun koko elinkaareen alkuraaka-aineista loppukäyttäjälle sekä käytön jälkeiseen kierrätykseen tai uusiokäyttöön.

Ympäristölainsäädäntö velvoittaa yrityksiä huolehtimaan toiminnassaan ympäristönsuojelusta ja olemaan tietoisia heidän aiheuttamistaan ympäristövaikutuksista. Yrityksille keskeisiä ympäristöön liittyviä aiheita ovat esimerkiksi ilmaston- ja vesien-suojelu, jätteet ja kierrätys, energian käytön vähentäminen ja uusiutuvan energia sekä ympäristön kannalta parhaiden materiaalien ja raaka-aineiden valinta. Lisäksi yritysten on noudatettava lainsäädäntöä, joka ohjaa muun muassa tuotesuunnittelua, pakkauksia ja tuotemerkintöjä.

Liiketoimintamallin muuttaminen puhtaasti tuotannollisesta kohti palveluihin perustuvaa laskutusta ja kierrätysliiketoiminnan hyödyntäminen voivat olla ympäristövastuullisia tekoja. Sen sijaan, että tuotetaan suhteellisen lyhytikäinen, myyntihinnaltaan

edullinen tuote, yritys voi valmistaa kestävämpiä tuotteita, joiden käytöstä asiakas tekee kuukausimaksuun perustuvan hankintasopimuksen. Kiertotaloutta on myös toisen yrityksen sivumateriaalin käyttäminen oman tuotteen raaka-aineena ja omien ylijäämämateriaalien jälleenmyynti niitä hyödyntävälle yritykselle. Kiertotalouden kymmenen pilaria auttavat oman yritystoiminnan kehittämistä.

Monet ympäristön kannalta positiiviset toimet säästävät myös yrityksen kustannuksia tai parantavat tuottavuutta. Esimerkiksi liikekiinteistöjen ja tuotantotilojen energiatehokkuuden parantaminen, raaka-aineiden käytön tehostaminen tai työhön liittyvän matkustamisen vähentäminen (esim. etätyöt ja -palaverit) pienentävät yrityksen kuluja ja säästävät luonnonvaroja.

Puutteellisesta suunnittelusta ja varastokirjanpidosta johtuva materiaalihävikki on myös tarpeettomien lisäkustannusten aiheuttaja. Esim. raaka-aineita ostetaan liikaa, myytäviä tuotteita tuotetaan liikaa varastoitaviksi ja kierrätettäväksi, soveltuva hukkamateriaalia ei myydä sitä hyödyntävälle yritykselle. Ympäristöä säästävien ja eettisten tuotteiden kysyntä on kasvanut huomattavasti viime vuosikymmenen aikana.

Lue lisää: vastuullisuusvalmennus.fi/kategoria/materiaalit/ymparistovastuullisuus

Kiertotalouden 10 pilaria

Kieltäydy / Elävöitä	Huomioi luonnon näkökulma liiketoiminnassa kieltäytymällä luomasta päästöjä ja pyrkimällä elävöittämään paikallista luontoa.
Harkitse	Mieti miten voimme muuttaa toimintaamme paremmaksi, esim. palvelut ja jakamistalous.
Vähennä	Tehosta tuotannon toimintaa, erityisesti materiaalien ja energian kohdalla.
Käytä uudelleen	Käytä uudelleen olemassa olevat hyväkuntoiset tuotteet, myy uusille asiakkaille.
Korjaa	Suunnittele tuotteet korjattavaksi, tarjoa huoltosopimuksia ja korjaa vioittuneet.
Kunnosta	Ylläpidä valmistettuja tuotteita uusilla osilla, päivityksillä ja ohjelmistoilla.
Valmista uudelleen	Palautuneiden osien ja materiaalien käyttö uusien tuotteiden valmistuksessa.
Uusi käyttökohde	Palautuneen tuotteen käyttö uudessa tarkoituksessa.
Kierrätä	Palautuneiden materiaalien kierrätys, ylläpitäen materiaalien laadun.
Palauta	Materiaalien palautus omaan tuotantoon tai polttoon.

Lähteet: Potting, J., Hekkert, M. P., Worrell, E., & Hanemaaijer, A. (2017). Circular economy: measuring innovation in the product chain. Planbureau voor de Leefomgeving, (2544).

Morseletto, P. (2020). Restorative and regenerative: Exploring the concepts in the circular economy. Journal of Industrial Ecology, 24(4), 763-773.

2

Yrityksen vastuullisuuden nykytila

Tunnista nykytila

Mistä lähteä liikkeelle? Aloita vastuullisuustoimien arviointi pohtimalla, missä tilanteissa toimitte jo vastuullisesti ja mitkä asiat ovat vielä kokonaan huomiotta. Tee vastuullisuuden nykytilanteen itsearviointi vastaamalla seuraaviin väittämiin valitsemalla sopivin vaihtoehto.

Positiivisista asioista kannattaa aloittaa viestimään heti. Vielä huomiotta olevat asiakkailenne, itsellesi tai toimialalenne tärkeät asiat voi valita kehitettäväksi teemoiksi. Tavoitteena brändin rakentaminen yrityksen kilpailukyvyyn lisäämiseksi.

Taloudelliset vaikutukset

	Suuntaa vailla	Ensiaskelleet otettu	Asia hallussa
Olemme määritelleet tavoitteet yrityksen kannattavuudelle	☐	☐	☐
Tiedämme ketkä ovat taloudellisesti kannattavimpia asiakkaitamme	☐	☐	☐
Yrityksemme huomioi päätöksissään henkilöstön hyvinvoinnin	☐	☐	☐
Osaamme hyödyntää tilinpäätöstietoja	☐	☐	☐
Yrityksemme toiminta on läpinäkyvää	☐	☐	☐
Investoinnit toteutetaan kestävien periaatteiden mukaisesti	☐	☐	☐
Meillä on riskienhallinnan suunnitelma ja tavoitteet riskienhallinnan kehittämiseksi	☐	☐	☐

Sosiaaliset, yhteisölliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Asiakkaiden kanssa tehdään yhteistyötä ja saatuun palautteeseen reagoidaan

Suuntaa
vailla

Ensiaskelleet
otettu

Asia
hallussa

Yrittäjän ja henkilöstön työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen on panostettu

Yrittäjän ja henkilöstön osaamista kehitetään

Henkilöstöä ja asiakkaita kohdellaan tasa-arvoisesti ja ketään ei syrjitä

Positiivinen työnantajamielikuva auttaa henkilöstön rekrytoinnissa

Hankinnoissa suositaan paikallisia tuotteita ja yrityksiä

Toimitilojen esteettömyyteen ja verkkoaineiston saavutettavuuteen on kiinnitetty huomiota

Luonnon näkökulma ja yrityksen vaikutukset ympäristöön

Yrityksemme tunnistaa toiminnastaan aiheutuvat päästöt

Suuntaa
vailla

Ensiaskelleet
otettu

Asia
hallussa

Yrityksemme käyttää uusiutuvia raaka-aineita ja energianlähteitä

Jätteet ja sivuvirrat lajitellaan ja kierrätetään tai hyödynnetään uudestaan

Kuljetusten ympäristövaikutuksiin kiinnitetään huomiota

Huomioimme hankinnoissa kiertotalouden ja ympäristökriteerit

Hiilijalanjälkeä lasketaan ja sitä pyritään pienentämään

Yrityksemme hyödyntää kiertotalouden tuomia mahdollisuuksia liiketoiminnassaan

Vastuullisuudesta kannattaa viestiä

Pienyrittäjänä oman yrityksensä vastuullisuudesta viestiminen on usein ensimmäinen kehittämistoimenpide, joka tuo yrityksen vastuullisen toiminnan näkyväksi. Viestinnällä on myös merkittävä rooli vastuullisuuden kehittämisessä ja toteuttamisessa, tarvitaan vuorovaikutusta kaikkien sidosryhmien kanssa.

Vastuullisuusviestinnän onnistunut toteutus edellyttää, että viestintä perustuu yrityksen todellisiin arvoihin, tavoitteisiin ja toimintaan ja vastuullisuusväittämät voidaan perustella läpinäkyvästi. Tämä mahdollistaa myönteisen erottautumisen kilpailijoista ja kilpailuedun saavuttamisen tiukassakin kilpailutilanteessa.

Mitä haluaisit kertoa yrityksesi vastuullisuudesta asiakkaallesi?

Asiakkaat ovat yrityksen tärkein sidosryhmä, joka toteuttaa arvojaan käytännössä ostopäätöksillään. Vastuullisuuden kehittämisessä kyse on parhaimmillaan asiakkaan arvojen ja kokemusmaailman ymmärtämisestä kokonaisuutena sekä kyvystä eläytyä asiakkaan asemaan. Yrityksen kannattaa seurata ja ennakoida omien asiakasryhmien käyttäytymistä ja muutostrendejä sekä havainnoida kilpailijoiden toimintaa.

Vastuullisuusviestinnän tulee perustua pitkän tähtäimen visioon ja arvoihin. Vastuullisuuden viestinnässä on siis tärkeää yrityksen arvojen tunnistaminen sekä määrittäminen, miten vastuullisuus liittyy näihin arvoihin. Yrityksen on tärkeää viestiä siten, että se vetoaa

asiakaskohderyhmään ja auttaa asiakasta toteuttamaan arvojensa mukaista elämää.

Päätä miten viestit vastuullisuudestasi asiakkaille, yhteistyökumppaneille ja/tai sidosryhmille. Pohdi, missä kanavissa juuri sinun kannattaa näkyä – riittääkö some-kanavat ja mitkä niistä, millainen tyyli ja viesti soveltuu millekin kanavalle? Entä arvojen ja vastuullisuuden näkyminen yrityksen verkkosivuilla? Tai tuotepakkauksissa, esitteissä, käyntikorteissa, varsinaiset mainoksissa ja markkinointikampanjoissa? Miten vastuullisuus näkyy toimitiloissa, ajoneuvoissa, logistiikkaratkaisuisissa ja matkustamisessa? Missä muualla yrityksesi näkyy ja kuuluu? Vasta erottuva, todenmukainen ja asiakkaalle merkittävä vastuullisuusviestintä kääntää toiminnan kilpailueduksi.

Työpohjat suunnittelun tueksi

Työpohjien (s. 16-19) ja apukysymysten avulla voit pohtia yrityksesi vastuullisuuden nykytilaa ja sen edelleen kehittämistä vastuullisempaan suuntaan.

Lataa täytettävät työpohjat:

vastuullisuusvalmennus.fi/kategoria/materiaalit

Taloudellinen vastuu

Miten huomioimme vastuullisuuden liiketoiminnassamme? Miten luomme aidosti arvoa asiakkaillemme?
Miten pääsemme kohti kestävämpää tulevaisuutta?

Strategia <i>Miten pääsemme asettamiimme tavoitteisiin?</i>		Visio <i>Mitä haluamme saavuttaa yrityksen toiminnalla?</i>		
Partnerit <i>Ketä tarvitsemme, jotta voimme toimia? Toimittajat, palveluiden tarjoajat, muut organisaatiot</i>	Aktiviteetit <i>Mitä teemme, jotta voimme toimia? Tuotanto, markkinointi jne.</i>	Tuotettu arvo <i>Mitä arvoa yritys tuottaa? Mikä on yrityksen liikeidea? Mitkä ovat yrityksen arvot?</i>	Asiakassuhteet <i>Miten ylläpidämme asiakassuhteita? Esim. kanta-asiakkuus</i>	Asiakassegmentit <i>Kuka on asiakkaamme? Millaisia erilaisia asiakaskohderyhmiä meillä on?</i>
	Resurssit <i>Toimitilat Henkilöstö (tieto) Patentit, brändi</i>		Kanavat <i>Mitkä ovat jakelukanavamme? Millä kanavilla viestimme?</i>	
Kustannukset <i>Mihin kulutamme rahaa? Tuotanto ja raaka-aineet, markkinointi ja myynti, jakelukanavat</i>		Tuotto <i>Mistä tulomme muodostuvat? Mikä on tärkein tulon lähde? Mitä muita tuloja on?</i>		

Sosiaalinen vastuu

Miten saavutamme henkilöstön hyvinvoinnilla tuottavuutta?
Millainen on vastuullinen työnantajamielikuva? Miten toimintamme vaikuttaa asiakaskohderyhmiimme?

Miten yrityksenä panostamme paikallisuuteen ja alueen elinvoimaisuuteen?

<p>Paikalliset yhteisöt</p> <p><i>Miten toimintamme vaikuttaa paikallisiin ihmisiin ja toimijoihin?</i></p> <p><i>Voimmeko tukea heitä?</i></p> <p><i>Haittaako toimintamme heitä?</i></p>	<p>Hallinto</p> <p><i>Miten tuemme ja johdamme työntekijöitä ja muita sidosryhmiä?</i></p>	<p>Sosiaalinen arvo</p> <p><i>Mitä arvoa yritys tuottaa?</i></p> <p><i>Mihin sosiaalisen vastuun osa-alueeseen toimintamme vaikuttaa?</i></p> <p><i>Miten haluamme vaikuttaa sosiaalisiin näkökulmiin?</i></p>	<p>Kulttuuri</p> <p><i>Yrityskulttuuri</i></p> <p><i>Miten toimintamme vaikuttaa ympäröivään kulttuuriin?</i></p>	<p>Loppukäyttäjä</p> <p><i>Miten tuotteemme vaikuttaa käyttäjiin?</i></p> <p><i>Onko sillä haitallisia vaikutuksia?</i></p> <p><i>Onko sillä terveydelle hyviä vaikutuksia?</i></p>
<p>Työntekijät</p> <p><i>Työhyvinvointi</i></p> <p><i>Työturvallisuus</i></p> <p><i>Osaamisen kehittäminen</i></p>	<p>Yhteiskunnallinen vaikuttavuus</p> <p><i>Miten laajasti vaikutamme?</i></p> <p><i>Hyvänteko</i></p>	<p>Negatiiviset sosiaalivaikutukset</p> <p><i>Mitkä ovat meidän sosiaaliset vaikutuksemme?</i></p> <p><i>Voiko toimintamme vaikuttaa haitallisesti ihmisiin? Riippuvuus, terveys, tiedon puute, jne.</i></p>	<p>Positiiviset sosiaalivaikutukset</p> <p><i>Miten voimme positiivisesti vaikuttaa sosiaalisen vastuun osa-alueisiin?</i></p> <p><i>Voimmeko tukea ihmisten koulutusta, hyvinvointia tai yhteiskuntaa laajemmin?</i></p>	

Ympäristövastuu

Miten toimintamme vaikuttaa ympäristön tilaan? Voimmeko ympäristötekojen myötä säästää myös kustannuksissa?
Miten kiertotalouden ja sivuvirtojen hyödyntäminen näkyvät

toiminnassamme? Mitä ympäristövastuun kannalta edullisia valintoja teemme ja miten voimme kehittää niitä jatkossa?

Tarvikkeet & ulkoistus <i>Mitä tarvitsemme tuotantoon?</i> <i>Lämmitys, sähkö, vesi, laitteisto, palvelut</i>	Tuotanto <i>Mitä teemme?</i> <i>Mitä tiloja tarvitaan?</i>	Toiminnallinen arvo <i>Mitä arvoa yritys tuottaa?</i> <i>Mitä ympäristön kannalta hyvää yritys tekee?</i> <i>Mitä haluamme tehdä ympäristön vuoksi?</i>	Elinkaaren loppu <i>Mitä tuotteelle käy, kun asiakas ei tarvitse sitä enää? Kierrätys, kiertoon</i>	Käyttöaika <i>Miten tuotettamme käytetään asiakkaan luona?</i> <i>Käytön vaatima sähkö, vesi, jne.</i> <i>Pestäänkö sitä?</i> <i>Syntykö jätettä?</i>
	Materiaalit <i>Mitä raaka-aineita tarvitsemme?</i>		Jakelu <i>Mitä kuljetusmuotoja käytämme?</i> <i>Millaisia pakkausmateriaaleja tarvitsemme?</i>	
Negatiivinen ympäristövaikutus <i>Mitkä ovat meidän ympäristövaikutuksemme, päästöjen määrä?</i> <i>Tuleeko toiminnastamme muita haitallisia aineita?</i> <i>Vaikuttaako toiminta maa-ainekseen ja veteen?</i>		Positiivinen ympäristövaikutus <i>Miten vaikutamme ympäristön hyvinvointiin?</i> <i>Pystymmekö toiminnallamme elävöittämään ympäristöä?</i>		

Vastuullinen viestintä

Kilpailuetua vastuullisuudesta, tee jo hyvät ratkaisut näkyväksi!
Yrityksen vastuullisten valintojen hyödyntäminen viestinnässä.

Erotu muista! Millainen on sinun yrityksesi maine ja vastuullisuusbrändi?

Strategia <i>Millaisen kuvan haluamme antaa yrityksestä?</i>		Visio <i>Millaisen hyödyn haluamme viestinnästä?</i>		
Materiaalit <i>Millaista materiaalia ja sisältöä tarvitsemme viestintään? Vastuullisuus teot, tavoitteet ja arvot</i>	Kanavat <i>Missä kanavissa viestimme?</i>	Arvot (ympäristö, sosiaalinen, talous) <i>Mitä arvoa yritys tuottaa? Mitkä ovat yrityksen arvot? Mitkä ovat yrityksen vastuullisuuteen liittyvät arvot?</i>	Sidosryhmät <i>Kenelle kaikille viestimme? Sisäinen ja ulkoinen viestintä</i>	Tavoitteet <i>Sidosryhmien saavuttaminen – millaisella kielellä, sisällöllä ja kanavilla heille viestimme?</i>
	Formaatti <i>Miltä viestintämme näyttää, kuulostaa ja tuntuu?</i>			
Viestinnän haitat <i>Onko viestimisellämme haittavaikutuksia? Käytämmekö kanavia, jotka vaikuttavat ihmisiin? Kannustaako viestintämme eriarvoiseen toimintaan? Annammeko toiminnastamme johdattelevan kuvan?</i>		Viestinnän hyödyt <i>Mitä saamme viestinnästä? Saavutammeko asiakkaat? Voimmeko jakaa vastuullisuudesta hyödyllistä tietoa? Voimmeko viestintämme kautta auttaa tai inspiroida muita?</i>		

3

Minun vastuullisuus- suunnitelmani

Vastuullisuuden kehittäminen

Varsinaiseen vastuullisuussuunnitelmaan kirjataan yrityksen arvot ja kolme ensisijaista kehittämistavoitetta, joita lähivuosi-
na tulet toteuttamaan konkreettisesti askel kerrallaan yrityksen toiminnassa ja viestinnässä.

Arvot ovat keskeinen osa yrityksen yrityskulttuuria. Arvot ohjaavat aidosti toimintaa ja auttavat päätöksenteossa. Arvot viestivät yrityksen ydinperiaatteista. Arvot ohjaavat strategiaa ja määrittelevät toimintatavan, jonka mukaan yritys haluaa toimia ja toimii henkilöstöä, asiakkaitaan ja sidosryhmiään kohtaan. Yritykselle yksilölliset arvot antavat keinon erottua kilpailijoista ja viestiä siitä ”mikä meille on tärkeää”.

Kotimaisuus, luotettavuus, aitous, asiakaslähtöisyys, tuloksellisuus, innovatiivisuus, laatu, käytettävyys, kestävyys, vastuullisuus, ekologisuus, kierrätettävyys jne. ovat yleisiä termejä, jotka esiintyvät suomalaisten yritysten arvoissa.

Arvot, jotka liittyvät myös vahvasti vastuullisuuteen, ovat monilla yrittäjillä jo dna:ssa. Mitkä ovat yrityksesi arvot? Miten arvot näkyvät yrityksen toiminnassa?

Arvot ohjaavat vastuullisuuden kehittämistä

Nimeä kolme-neljä tärkeintä arvoasi / Mitä nämä arvot tarkoittavat? Kirjoita auki, mitä arvoilla tarkoitat, miten ne näkyvät käytännön valinnoissa, mitä haluat viestiä muille.

Tutustu aiheeseen: vastuullisuusvalmennus.fi/arvot-merkityksellisia-valintoja

1.
2.
3.

Valitse kolme ensisijaista vastuullisuuden kehittämistavoitetta

Päätös kehittämistavoitteista, toimenpiteiden suunnittelu ja kirjaaminen vastuullisuussuunnitelmaan. Tunnista olemassa oleva hyvä!

Teit aiemmin tässä oppaassa yrityksen vastuullisuuden nykytilan arvioinnin. Minkä väittämien suhteen asia on jo hallussa? Voit aloittaa vastuullisuusviestinnän niiden esiintuomisella. Valitse silloin yhdeksi kehittämisteemaksi viestintä.

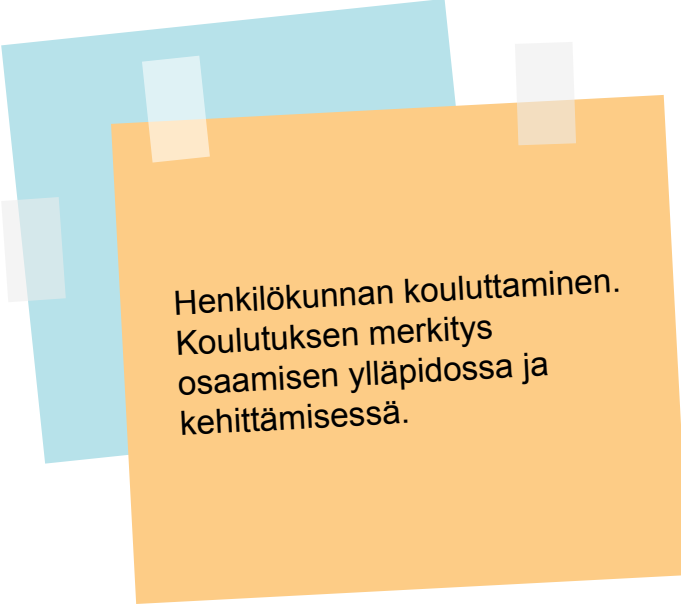
Mitä muita vastuullisuusteemoja ja aihepiirejä haluat alkaa ensimmäisenä kehittää? Tutkaile täyttämiäsi taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun työpohjia, minkä asioiden kehittämisen avulla saisit enemmän kilpailuetua toimialasi vastuullisuustekijänä?

Valitsen nämä kolme teemaa/tavoitetta ensimmäisenä kehitettäväksi vastuullisuussuunnitelmani, ViVa Road Map.

The form consists of three identical rectangular boxes arranged horizontally. Each box is outlined in a light blue color. Above the top-left corner of each box is a light blue circle containing a black number: '1.' for the first box, '2.' for the second, and '3.' for the third. The boxes are currently empty, intended for the user to write their selected development goals.

Esimerkkejä toimenpiteiden suunnittelusta

Esimerkkejä mikroyrittäjän vastuullisuusvalmennukseen (2022–2023) osallistuneiden konkreettisista vastuullisuuden kehittämissuunnitelman toimenpiteistä. Voit saada tästä vinkkejä, millaisia vastuullisuuden kehittämistoimenpiteet yrityksissä ovat.

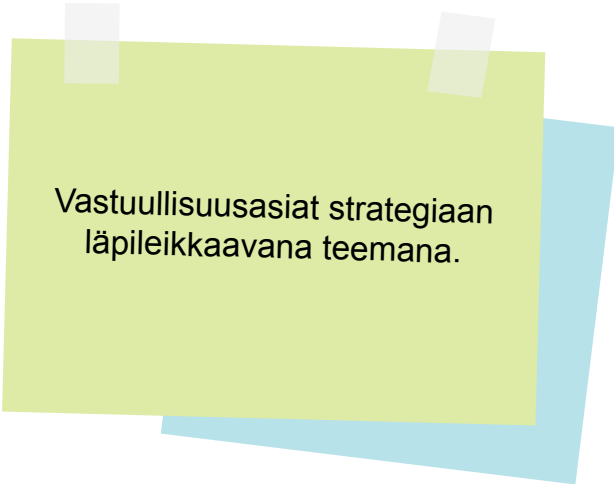
Henkilökunnan kouluttaminen.
Koulutuksen merkitys osaamisen ylläpidossa ja kehittämisessä.

Sosiaalinen

- Työnantajamielikuvaan panostaminen, taustalla haaste saada osaavaa henkilöstöä.
- Henkilöstön hyvinvointiin panostaminen; liikunta-, kulttuurisetelit ja virkistyspäivät.
- Henkilöstön osallistaminen; yhdessä tekeminen.
- Henkilökunnan kouluttaminen. Koulutuksen merkitys osaamisen ylläpidossa ja kehittämisessä.
- Oman osaamisen jatkuva kehittäminen (yksinyrittäjä). Alan seuraaminen ja ennakointi, kestävän kehityksen seuraaminen.
- Yrittäjänä jaksamiseen huomion kiinnittäminen; ei viikonlopputoita, oman ajan tärkeys.
- Työturvallisuus; työturvallisuustietouden lisääminen (suojavarusteet, koneet, laitteet), vaihtoehtoiset menetelmät ja materiaalit; terveydelle haitalliset aineet ja materiaalit pois -> vaihtoehtojen esiintuominen, prosessin tehostaminen; työkalujen ja koneiden kunnossapito.
- Pitkäjänteinen maaseudun kehittäminen. Asuinalueen ja maakunnan hyvinvointi.
- Asiakas on etusijalla, valikoimaa ja palveluita kehitetään ja kasvatetaan asiakkaiden tarpeiden mukaan.

Taloudellinen

- Vastuullisuusasiat strategiaan läpileikkaavana teemana. Toimiminen arvoketjussa isompien yritysten alihankkijana, on tämä tiedostettu selkeästi kilpailuetua tuovaksi tekijäksi.
- Tulospalkkiot käyttöön -> työnantajamielikuvan parantaminen -> osaavan henkilöstön rekrytointi.
- Asiakassektoriin vastuullinen tuottavuuden parantaminen.
- Uusia palvelupaketteja BtoB-asiakkaille vastuullisuusteemoihin liittyen.
- Vastuullisuus läpileikkaavana yrityksen strategiassa, hissipuheessa ja rahoittajahuissa.
- Vastuullisuus arvoissa ja kaikissa teemoissa aukikirjoitettuna, työpohjien hyödyntäminen, koonti liiketoimintasuunnitelmaan.

Vastuullisuusasiat strategiaan
läpileikkaavana teemana.

Ympäristö

- Elinkaarijattelun huomioiminen tuotteiden suunnittelussa.
- Pienhiukkaspäästöjen alhaisuus kilpailuetuna, huomioidaan tuotteiden suunnittelussa.
- Energiaratkaisut; kulutuksen vähentäminen, ilmalämpöpumppu käyttöön, investointi aurinkopaneeleihin, sähköautojen latauspiste pihaan.
- Asiantuntijapalveluiden tarjoaminen ympäristövastuullisuusasioissa.
- Kiertotalous tehtaassa; hävikin pienentäminen, ylimääräisen työn vähentäminen, vaihtoehtoisten materiaalien löytäminen, löytää menetelmiä ja tekniikoita, jotka vähentävät energiankulutusta.
- Kierrätä, korjaa, huolla & ylläpidä yrityksen arvoissa! Pidetään koneet ja laitteet siistinä ja kunnossa, niin työskentely ja palvelu on sujuvampaa, mukavampaa ja nopeampaa. Puutteista ja vioista on ilmoitettava, kaikkea ei tarvitse hankkia uutena.
- Pakkausmateriaalit kierrätysmateriaalista. Edelleen kierrätettävät pakkaukset.
- Hiilikädenjäljen huomioiminen! Hiilijalanjälki on tutumpi. Uutena tulossa luontojalanjälki.

Viva Road Map -työpohjat – vie toimenpiteet arkeen

Kirjoita seuraavien sivujen työpohjiin konkreettiset toimenpiteet, aikataulu ja nimeä vastuuhenkilö kehittämistavoitteen saavuttamiseksi. Hyödynnä tässä oppaassa tehtyjä aiempia pohdintoja. Hyvin suunniteltu on puoleksi tehty!

Toiminnan arvioinnin ja jatkokehittämisen vuoksi kannattaa myös miettiä määrällisiä tai laadullisia seurantakriteereitä, jolla toimenpiteiden vaikuttavuutta voi arvioida.

”Sosiaalista vastuuta kantava yritys on arvostettu työnantaja, tavaroiden ja palveluiden tarjoaja sekä riskittämpi yhteistyökumppani”

Kehittämistoimenpiteet vuodelle _____

Ideoi konkreettisia toimenpiteitä, joita aiot toteuttaa ensimmäisenä.

1. KEHITTÄMISTAVOITE:				
MITÄ tehdään	MITEN tehdään (toimenpiteet)	Aikataulu	Kuka tekee / vastuhenkilö(t)	Miten seuraamme? Mittari(t)

Kehittämistoimenpiteet vuodelle _____

Ideoi konkreettisia toimenpiteitä, joita aiot toteuttaa seuraavana vuonna.

2. KEHITTÄMISTAVOITE:				
MITÄ tehdään	MITEN tehdään (toimenpiteet)	Aikataulu	Kuka tekee / vastuhenkilö(t)	Miten seuraamme? Mittari(t)

Kehittämistoimenpiteet vuodelle _____

Ideoi konkreettisia toimenpiteitä, joita aiot toteuttaa seuraavana vuonna.

3. KEHITTÄMISTAVOITE:				
MITÄ tehdään	MITEN tehdään (toimenpiteet)	Aikataulu	Kuka tekee / vastuhenkilö(t)	Miten seuraamme? Mittari(t)

Suuntaa katse kauemmas tulevaisuuteen

Lopuksi kannattaa vielä suunnata kauemmaksi tulevaisuuteen, 5–10 vuoden päähän. Minkä asioiden toivot olevan yrityksessäsi tai ympäröivässä maailmassa toisin, kun yrityksessäsi on tehty suunnitelmallisia vastuullisuustoimia?

Tähän voit kirjoittaa tulevaisuuden toiveita (henkilöstölle, asiakkaille, yhteistyökumppaneille).

Mitä toivomme?

Mikä on toisin vuonna 2030?

Vastuullisuudesta kilpailuetua. Ota vastuullisuus haltuun ja laadi omalle yrityksellesi konkreettinen vastuullisuuden kehittämissuunnitelma – ViVa Road Map.

Opas tarjoaa käytännönläheisen lähestymistavan mikroyritysten ja pienyritysten vastuullisuuden nykytilan itsearviointiin ja vastuullisuusviestinnän aloittamiseen. Opi lisää vastuullisuuden osa-alueista, kuten taloudellisesta, sosiaalisesta ja ympäristövastuullisuudesta.

Oppaaseen on koottu mikroyrittäjän vastuullisuusvalmennusmateriaaleja ja valmennuksissa hyödynnettyjä työkaluja. Yrityksen vastuullisuustoimiin panostaminen on tehokas keino erottautua kilpailijoistasi. Vastuullisuudesta viestiminen erottuvasti mutta todenmukaisesti ja asiakkaalle merkittävästi kääntää toiminnan selkeäksi kilpailueduksi.

Vastuullisuus on tämän päivän kilpailuetu, mutta huomisen toimintaedellytys! Lue, miten vastuullisuus ja kestävä kehitys tulevat osaksi toiminnan normaalia kehittämistä.

vastuullisuusvalmennus.fi

